

(IT-04-81)
**MOMČILO
PERIŠIĆ**

MOMČILO PERIŠIĆ

Osuđen za ubistvo, nehumana dela, progoni na političkoj, rasnoj ili verskoj osnovi, napadi na civile

Od otprilike 26. avgusta 1993. do 24. novembra 1998., načelnik Generalštaba Vojske Jugoslavije (VJ)

- Osuđen na 27 godina zatvora

Krivična dela za koja je osuđen (primeri):

Ubistvo, nehumana dela, progoni na političkoj, rasnoj ili verskoj osnovi, (zločini protiv čovečnosti)
Ubistvo, napadi na civile (kršenja zakona i običaja ratovanja)

- U periodu između avgusta 1993. i novembra 1995, Perišić je pomagao i podržavao planiranje, pripremanje i izvršenje vojne kampanje artiljerijskog i minobacačkog granatiranja i snajperskog delovanja po civilnim područjima Sarajeva i protiv njegovog civilnog stanovništva, u kojoj su ubijene i ranjene hiljade civila.
- Perišić nije preduzeo nužne i razumne mere da kazni svoje podređene za granatiranje civilnih područja u Zagrebu 2. i 3. maja 1995, čija je posledica bila smrt i ranjavanje civila.
- Pomagao je i podržavao krivična dela protiv bosanskih Muslimana u Srebrenici uključujući protivpravno lišavanje života, nehumana dela i prisilna premeštanja i progone na političkoj, rasnoj ili verskoj osnovi, znajući da će se pomoć koju je dostavljao koristiti za činjenje tih zločina.

Datum rođenja	22. maj 1944. u Koštunićima, Srbija
Optužnica	Prvobitna optužnica: 24. februar 2005, obelodanjena 7. marta 2005; izmenjena optužnica: 29. avgust 2005; redigovana druga izmenjena optužnica: 17. januar 2008.
Datum predaje	7. mart 2005.
Doveden na MKSJ	7. mart 2005.
Prvo stupanje pred Sud	9. mart 2005, izjasnio se da nije kriv po svim tačkama optužnice
Presuda Pretresnog veća	6. septembar 2011, osuđen na 27 godina zatvora

STATISTIČKI PODACI

Broj sudskih dana	203
Broj svedoka optužbe	82
Broj dokaznih predmeta optužbe	2913
Broj svedoka odbrane	22
Broj dokaznih predmeta odbrane	846
Broj dokaznih predmeta sudskog veća	3

SUĐENJE	
Početak suđenja	2. oktobar 2008.
Završne reči	28. - 31. mart 2011.
Pretnosno veće I	sudija Bakone Justice Moloto (predsedavajući), sudija Pedro David, sudija Michèle Picard
Optužba	Mark Harmon, Daniel Saxon
Odbrana	Novak Lukić, Gregor Guy-Smith
Presuda	6. septembar 2011.

ŽALBENI POSTUPAK	
Žalbeno veće	sudija Theodor Meron (predsedavajući), sudija Carmel Agius, sudija Liu Daqun, sudija Andréia Vaz, i sudija Khalida Rachid Khan
Optužba	Helen Brady
Odbrana	Novak Lukić, Gregor Guy-Smith

POVEZANI PREDMETI	
<i>Po geografskom području</i>	
BLAGOJEVIĆ I JOKIĆ (IT-02-60) "SREBRENICA"	
ERDEMOVIĆ (IT-96-22) "POLJOPRIVREDNO DOBRO PILICA"	
KARADŽIĆ (IT-95-5/18) "BOSNA I HERCEGOVINA" I "SREBRENICA"	
KRSTIĆ (IT-98-33) "SREBRENICA-DRINSKI KORPUS"	
MILOŠEVIĆ (IT-02-54) "KOSOVO, HRVATSKA I BOSNA"	
MLADIĆ (IT-09-92) "BOSNA I HERCEGOVINA" I "SREBRENICA"	
NIKOLIĆ MOMIR (IT-02-60/1) "SREBRENICA"	
OBRENOVIĆ (IT-02-60/2) "SREBRENICA"	
ORIĆ (IT-03-68)	
POPOVIĆ <i>i dr.</i> (IT-05-88) "SREBRENICA"	
STANIŠIĆ I SIMATOVIĆ (IT-03-69)	
TOLIMIR (IT-05-88/2) "SREBRENICA"	
TRBIĆ (IT-05-88/1) "SREBRENICA"	

OPTUŽNICA I OPTUŽBE

Optužnica protiv Momčila Perišića potvrđena je 24. februara 2005, a obelodanjena 7. marta 2005. Tužilaštvo je 26. septembra 2005. podnelo izmenjenu optužnicu.

Dana 20. novembra 2006, Pretresno veće je pozvalo Tužilaštvo, na osnovu pravila 73bis, da smanji obim optužnice za barem jednu trećinu. Dana 4. decembra 2006, Tužilaštvo je odbilo prihvatiti poziv, ali je dalo na znanje da bi radije dodatno izmenilo optužnicu. Dana 15. maja 2007, Pretresno je veće naložilo Tužilaštvu da podnese novu optužnicu koja će sadržavati sve izmene koje predlaže Tužilaštvo i takođe je naložilo Tužilaštvu da ne izvodi dokaze o teroru u vezi sa tačkama koje se odnose na Sarajevo na osnovu pravila 73bis. Tužilaštvo je 13. septembra 2007. podnelo drugu izmenjenu optužnicu. Dana 17. januara 2008, Pretresno veće je naložilo Tužilaštvu da podnese redigovanu optužnicu. Nakon toga, 5. februara 2008, Tužilaštvo je podnelo redigovanu drugu izmenjenu optužnicu.

U optužnici se navodi da je Perišić bio načelnik Generalštaba Vojske Jugoslavije (VJ) od otprilike 26. avgusta 1993. do 24. novembra 1998. Prema optužnici, Perišić, kao najviši oficir u VJ, imao je *de jure* i *de facto* ovlašćenja da:

- donosi i sprovodi odluke za Generalštab VJ i sve potčinjene jedinice;
- izdaje zapovesti, instrukcije i direktive i stara se da te zapovesti, instrukcije i direktive budu izvršene; i
- premešta i nalaže prekomandu ljudstva VJ u Vojsku Republike Srpske (VRS) i Srpsku vojsku Krajine (SVK) preko 30. i 40. kadrovslog centra Generalštaba VJ radi kraćih privremenih zadataka ili na duže neodređeno vreme.

Optuženi se tereti i na osnovu individualne krivične odgovornosti za pomaganje i podržavanje u planiranju, pripremanju i izvršenju ubistava, nehumanih dela, progona na političkoj, rasnoj ili verskoj osnovi, istrebljenja i napada na civile. Takođe je optužen, u svojstvu nadređenog oficira, zato što nije preduzeo nužne i razumne mere da spreči krivična dela i kazni potčinjene za počinjenje zločina.

Prema optužnici, između avgusta 1993. i novembra 1995, Perišić je pomagao i podržavao planiranje, pripremanje i izvršenje vojne kampanje artiljerijskog i minobacačkog granatiranja i snajperskog delovanja po civilnim područjima Sarajeva i protiv njegovog civilnog stanovništva, u kojoj su ubijene i ranjene hiljade civila. Te zločine su delom planirali, podsticali, naredili, počinili i pomagali pripadnici 30. kadrovslog centra Generalštaba VJ, uključujući, između ostalih, generala Ratka Mladića, komandanta VRS; generala Stanislava Galića, komandanta Sarajevsko-romanijskog korpusa (do avgusta 1994); i generala Dragomira Miloševića, komandanta Sarajevsko-romanijskog korpusa (posle avgusta 1994). Perišić je imao razloga da zna da su njegovi potčinjeni, uključujući Ratka Mladića, Stanislava Galića, Dragomira Miloševića i druge oficire VJ koji su služili u VRS preko 30. kadrovslog centra, učestvovali u izvršenju zločina u Sarajevu. Perišić nije pokrenuo istragu o tome kakvu su ulogu pripadnici 30. kadrovslog centra Generalštaba VJ možda imali u počinjenju tih zločina.

U optužnici se dalje navodi da je prema naređenju Milana Martića, 2. maja 1995, general Srpske vojske Krajine (SVK) Milan Čeleketić naredio svojim podređenima da iz višecevnog raketnog bacača "orkan", opremljenog "kasetnim" bojevim glavama, otvore vatru na centralni deo Zagreba i na aerodrom (Pleso). Dana 3. maja 1995, prema naređenju Milana Martića, ponovo je iz višecevnog raketnog bacača "orkan", opremljenog "kasetnim" bojevim glavama, otvorena vatra na centar Zagreba. U toku tih protivpravnih napada, poginulo je najmanje sedam, a ranjeno je najmanje 194 civila.

Podređeni Momčila Perišića koji su učestvovali u izvršenju zločina u Zagrebu uključivali su Milana Čeleketića i druge visoke oficire SVK koji su služili u SVK preko 40. kadrovslog centra Generalštaba VJ. Perišić je imao razloga da zna da su oni učestvovali u izvršenju zločina, ali nije pokrenuo istragu o tome kakvu su ulogu pripadnici 40. kadrovslog centra VJ možda imali u izvršenju tih zločina.

Takođe se navodi da su 6. jula 1995, vojska bosanskih Srba (VRS) i druge snage bosanskih Srba pod komandom i kontrolom generala Ratka Mladića napale srebreničku enklavu. Napad na enklavu je trajao do 11. jula 1995, kad su Ratko Mladić i snage pod njegovom komandom ušle u Srebrenicu. Perišić je znao da je napad bio planiran. Perišić je takođe znao da će u Srebrenici neki pripadnici VRS učestvovati u kažnjivom ponašanju protiv civilnog stanovništva, bosanskih Muslimana, posle njenog zauzimanja; kažnjivom ponašanju koje je podrazumevalo progone, prisilno premeštanje i ubijanje.

U optužnici se dalje navodi da su od 12. jula do otprilike 20. jula 1995. hiljade muškaraca bosanskih Muslimana zarobljeni od strane snaga bosanskih Srba. Hiljade zarobljenika bosanskih Muslimana,

zarobljenih u okolini Srebrenice, pogubljeno je po kratkom postupku od 13. jula do 19. jula 1995, a mnogi od njih pokopani su u masovne grobnice. Zločine počinjene u Srebrenici i oko Srebrenica delom su planirali, podsticali, naredili, izvršili i pomagali pripadnici 30. kadrovske centra VJ. Perišić je imao razloga da zna da su njegovi podređeni učestvovali u izvršenju zločina u Srebrenici, ali nije pokrenuo istragu o tome kakvu su ulogu pripadnici 30. kadrovske centra VJ možda imali u počinjenju tih zločina.

Momčilo Perišić se tereti na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta) i na osnovu krivične odgovornosti nadređenog (član 7(3) Statuta) za:

- **Ubistvo, nehumana dela, progone na političkoj, rasnoj ili verskoj osnovi, istrebljenje** (zločini protiv čovečnosti, član 5)
- **Ubistvo, napade na civile** (kršenje zakona i običaja ratovanja, član 3)

PRETPRETRESNI POSTUPAK

Momčilu Perišiću je 9. juna 2005. odobreno privremeno puštanje na slobodu. Dana 27. avgusta 2008, Pretresno veće je obustavilo privremeno puštanje Momčila Perišića na slobodu i naložilo mu da se vrati u Pritvorsku jedinicu 18. septembra 2008.

SUĐENJE

Suđenje je počelo 2. oktobra 2008. Tužilaštvo je završilo s izvođenjem svojih dokaza 25. januara 2010. Izvođenje dokaza odbrane počelo je 22. februara 2010, a završilo 11. januara 2011. Završne reči su iznesene od 28. do 31. marta 2011.

PRESUDA PRETRESNOG VEĆA

Pretresno veće je ustanovilo da je od septembra 1992. do novembra 1995. VRS u Sarajevu sprovela dugotrajnu kampanju granatiranja i snajperskog delovanja koja je za ishod imala pogibiju stotina civila, dok su hiljade civila ranjene. U leto 1995, VRS je napala grad Srebrenicu koji je Savet bezbednosti Ujedinjenih Nacija prethodno proglasio bezbednom zonom za civile. Po zauzimanju Srebrenice, VRS se upustila u prisilno premeštanje i masakriranje hiljadâ muslimanskih civila i lica koja nisu aktivno učestvovala u neprijateljstvima.

Pretresno veće je utvrdilo da je SVK granatirala grad Zagreb 2. maja 1995, pri čemu je 5 ljudi izgubilo život, a 146 ih je ranjeno. SVK je sutradan ponovo granatirala Zagreb, pri čemu su život izgubile 2 osobe, a ranjeno ih je 54. Veće je zaključilo da je SVK počinila sledeće zločine: ubistvo kao zločin protiv čovečnosti, ubistvo kao ratni zločin, nehumana dela kao zločin protiv čovečnosti i napade na civile kao ratni zločin.

Pretresno veće je ustanovilo da je, pod nadzorom generala Perišića, Vojska Jugoslavije obezbeđivala logističku pomoć širokih razmera VRS i SVK. Logistička pomoć obuhvatala je naročito velike količine pešadijske i artiljerijske municije, gorivo, rezervne delove, obuku i stručnu pomoć.

Vrhovni savet odbrane Savezne Republike Jugoslavije dao je generalu Perišiću i Vojsci Jugoslavije ovlašćenje da pruža logističku pomoć VRS i SVK. Iako general Perišić zvanično nije bio član Vrhovnog saveta odbrane, on je učestvovao na sastancima VSO zajedno sa njegovim članovima, među kojima se ističu Slobodan Milošević i Zoran Lilić koji su u to vreme obavljali funkcije predsednika Srbije i predsednika Savezne Republike Jugoslavije. Perišić je redovno podsticao VSO da produži sa ukazivanjem obimne logističke pomoći VRS i SVK, naglašavajući da neće biti u stanju da ratuju ukoliko im se ne pruži znatna logistička podrška.

Veliki broj oficira VRS i SVK došao je iz redova Vojske Jugoslavije. Oni su službeno ostali pripadnici Vojske Jugoslavije čak i onda kad su se borili u Bosni i Hrvatskoj pod barjacima VRS i SVK. Perišić je predložio i

pažljivo sproveo u delo ideju da se stvore "kadrovski centri" kako bi se regulisao status tih oficira i kako bi im se omogućilo da legalno ostanu deo Vojske Jugoslavije. Oficiri VRS zadržali su svoje plate i beneficije kao pripadnici Vojske Jugoslavije kroz nešto što se zvalo 30. kadrovski centar, a oficiri SVK kroz 40. kadrovski centar. Perišić je dobro znao da je isplata plata bila, po njegovim vlastitim rečima, «od velike pomoći» Vojsci Republike Srpske.

Konačno, većina je smatrala da je Perišić imao saznanja da operacije VRS obuhvataju teške zločine nad civilima. General Perišić dobijao je iz raznih izvora informacije o zločinačkom postupanju VRS i diskriminatornoj nameri protiv Muslimana. Po Perišićevom nalogu obaveštajni i bezbednosni organi Vojske Jugoslavije pratili su stavove međunarodne zajednice i međunarodnih medija o sukobu u Bosni i Hercegovini. Generalštab Vojske Jugoslavije ja takođe primao diplomatske izveštaje o sednicama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija posvećenih teškim zlostavljanjima civila u Sarajevu i drugim delovima Bosne i Hercegovine.

Generalštab Vojske Jugoslavije ja takođe primao diplomatske izveštaje o sednicama Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija posvećenih teškim zlostavljanjima civila u Sarajevu i drugim delovima Bosne i Hercegovine. Konkretno, Perišić bio je upozoren na činjenicu da VRS sprovodi kampanju granatiranja i snajperskog delovanja po civilima tokom opsade Sarajeva. Ovi stalni napadi bili su dobro dokumentovani i o njima se naširoko izveštavalo tokom perioda od tri godine. Perišić nije mogao razumno odbaciti te informacije samo zato jer su on i njegovi saveznici smatrali da su one neobjektivne na štetu Srba. Činjenica da su neke informacije bile, u nekim slučajevima, pristrasne ili jednostrane, ne utiče na zaključak da je Perišić bio obavešten o zločinima VRS u Sarajevu, odnosno konkretno o ubistvima, napadima na civile i nečovečnim delima.

Kad je reč o zverstvima počinjenim tokom zauzimanja Srebrenice u julu 1995. većina je naglasila da je Perišić još mnogo pre te tragedije bio obavešten da je VRS sklona napadanju civila. Pored toga, znao je za porast napetosti u području Srebrenice kao i za to da VRS tamo sprema vojni napad. Većina se uverila da je Perišić znao da je bilo vrlo verovatno da će VRS prisilno premestiti bosanske Muslimane i počiniti ubistva i druga zlostavljanja sa diskriminatornom namerom kad Srebrenica padne pod kontrolu VRS. Drugim rečima, Perišić je znao da će VRS po svojoj prilici počiniti krivična dela ubistva, nečovečnih dela i progona u Srebrenici. Međutim, Pretresno veće je jednoglasno zaključilo da dokazi ne pokazuju van razumne sumnje da je Perišić, na osnovu poznavanja prethodnog ponašanja VRS, mogao razumno predvideti da će VRS izvršiti radikalno sistematsko istrebljenje hiljada Muslimana u Srebrenici. Dokazi ne pokazuju van razumne sumnje da je u relevantno vreme postojao odnos nadređenog i podređenog između Perišića i počinilaca zločina u Sarajevu i Srebrenici. Prema tome, Pretresno veće je zaključilo da Perišić nije krivično odgovoran za propust da spreči zločine VRS ili kazni njihove počinioce.

Većinom glasova, uz protivno mišljenje sudije Molotoa, Pretresno veće je zaključilo da je Perišić putem 40. kadrovskog centra vršio efektivnu kontrolu nad oficirima Vojske Jugoslavije koji su služili u SVK. Taj zaključak bazira se osim toga i na nalazu da je Perišić mogao da izdaje komandna naređenja višim oficirima SVK koji su služili u 40. kadrovskom centru i da su ih oni smatrali obavezujućim. Većina sudija je stoga zaključila da je u relevantno vreme postojao odnos nadređenog i podređenog između Perišića i počinilaca zločinačkih napada na Zagreb 2. i 3. maja 1995. Većina sudija je zaključila da, iako je Perišić odmah bio obavešten o oba raketna napada SVK na Zagreb, on nije preduzeo «nužne i potrebne mere» da kazni počinioce čiji su teški zločini tako ostali nekažnjeni. Većina je zato smatrala da je Perišić odgovoran za to što nije kaznio svoje podređene za njihove zločine u Zagrebu.

Dana 6. septembra 2011, Veće je donelo presudu i proglasilo Perišića krivim za pomaganje i podržavanje, na osnovu individualne odgovornosti (shodno članu 7 (1) Statuta Međunarodnog suda) sledećih krivičnih dela:

- Ubistvo (zločin protiv čovečnosti, član 5) u vezi sa događajima u Sarajevu i Srebrenici;
- Ubistvo (kršenje zakona i običaja ratovanja, član 3) u vezi sa događajima u Sarajevu i Srebrenici;
- Nehumana dela - ozleđivanje i ranjavanje civila (zločin protiv čovečnosti, član 5) u vezi sa događajima u Sarajevu;
- Napadi na civile (kršenje zakona i običaja ratovanja, član 3) u vezi sa događajima u Sarajevu;
- Nehumana dela - nanošenje teških ozleđa, ranjavanje, prisilno premeštanje (zločin protiv čovečnosti, član 5) u vezi sa događajima u Srebrenici;
- Progona na političkoj, rasnoj i verskoj osnovi (zločin protiv čovečnosti, član 5) u vezi sa događajima u Srebrenici.

Nadalje, Veće je proglasilo Perišića krivim na osnovu krivične odgovornosti nadređenog (član 7 (3) Statuta Međunarodnog suda) za sledeća krivična dela:

- Ubistvo (zločin protiv čovečnosti, član 5) u vezi sa događajima u Zagrebu;
- Ubistvo (kršenje zakona i običaja ratovanja, član 3) u vezi sa događajima u Zagrebu;
- Nehumana dela - ozleđivanje i ranjavanje civila (zločin protiv čovečnosti, član 5) u vezi sa događajima u Zagrebu;
- Napad na civile (kršenje zakona i običaja ratovanja, član 3) u vezi sa događajima u Zagrebu.

Pretresno veće je proglasilo da Perišić nije kriv i izreklo oslobađajuću presudu po tački optužnice za istrebljenje u vezi sa događajima u Srebrenici, i smatralo je da za tačke optužnice 1 do 4 i 9 do 12, nije kriv to što u svojstvu nadređenog starešine nije sprečio protivpravna dela svojih potčinjenih ili kaznio počinioce, u vezi sa događajima u Zagrebu i Srebrenici.

Kazna: 27 godina zatvora

ŽALBENI POSTUPAK

Perišićeva odbrana je 8. novembra 2011. podnela najavu žalbe. Dana 10. aprila 2012, odbrana je podnela svoj žalbeni podnesak (javnu redigovanu verziju).